

vervolg 10 december

Zodra de Verenigde Naties, opgericht eind 1945, een commissie voor de mensenrechten hadden geïnstalleerd, begon die aan de taak die haar als de belangrijkste was opgedragen: de opstelling van een mensenrechtenverklaring met een universele strekking. Er vormde zich een kerngroep onder de vleugels van Eleanor Roosevelt. Een van haar verdiensten was het prestige dat ze genoot bij de Russen. Het verhaal deed de ronde dat Stalin, toen hij hoorde van de plannen voor een Universele Verklaring, had gezegd: Als mevrouw Roosevelt het zo graag wil, vooruit dan maar. Eleanor, de weduwe van de Amerikaanse president die in april 1945 was overleden, vormde eerst een kleine redactiegroep. Die werd het onderling niet eens. Dus stelde ze eind 1947 een grotere groep samen, waarin ook de Sovjet-Unie, Groot-Brittannië, Chili, Mexico, China en andere landen vertegenwoordigd waren. De Franse diplomaat René Cassin kreeg de opdracht voor het maken van een meer definitieve tekst. Dat deed hij in een weekeinde. Het leidend beginsel was niet moeilijk te vinden: non-discriminatie. Mevrouw Roosevelt was trouwens niet helemaal tevreden met de tekst. Ze vond het teveel juristentaal. 'Ik ben geen jurist & vier moeten er achter me zitten om me te sturen & ze zien allemaal andere valkuilen in elke zin & soms duizelt me het allemaal voor mijn ogen'.

Eleanor Roosevelt koesterde de hoop dat na de intensieve voorbereiding het ontwerp niet veel meer dan een hamerstuk zou zijn. Dat viel tegen. Maar liefst 86 vergaderingen wijdden de VN binnen twee maanden aan het ontwerp, waarin alles weer werd overhoop gehaald. Sommige vergaderingen duurden meer dan twaalf uur. Onder meer de Nederlandse afgevaardigde L. Beaufort, een priester, maakte zich voor de vermelding van God sterk. Toen hij merkte dat daartegen nogal wat bezwaar was, voegde hij eraan toe dat wie het daar niet mee eens was, de desbetreffende zin in de verklaring gewoon kon negeren. Waarop de vertegenwoordiger van Polen snedig opmerkte dat de staten dan vrij zouden zijn om alles te negeren wat hun niet beviel. Uiteindelijk werden God buiten beschouwing gelaten. Eleanor Roosevelt maakte duidelijk dat ze geen uitputtende opsomming wilde, maar een minimumverklaring waarover iedereen het eens kon worden. Een van de waarnemers zei: 'We zijn het eens over de rechten op voorwaarde dat niemand vraagt waarom.' De ingewijden wisten dat wat er niet in de verklaring stond, daar niet ontbrak omdat er niet over gesproken was maar omdat er onmogelijk overeenstemming over te bereiken was. Abortus, de doodstraf, het klachtrecht, de rechten van minderheden, de vrijheid van drukpers, om maar een paar zaken te noemen die opvallend niet in de Universele Verklaring zijn opgenomen, ze waren allemaal uitvoerig aan de orde geweest maar uiteindelijk omwille van de consensus weggelaten.

In de nacht van de 10e december kon in Parijs de Algemene Vergadering van de VN de verklaring aannemen. Er werd geen stem uitgebracht tegen de Universele Verklaring, maar er waren, zoals Eleanor Roosevelt schrijft, 'een paar teleurstellende onthoudingen. De Sovjetunie en haar satellietstaten onthielden zich, omdat de Russische delegatie ons voorhield dat de verklaring de nadruk legde op 'achttiende-eeuwse rechten' en niet voldoende op economische, sociale en culturele rechten. De gedelegeerde van Saoedi-Arabië onthield zich, zeggende dat hij er heel zeker van was dat de koning niet zou instemmen met de interpretatie van de Koran. Zuid-Afrika onthield zich tot mijn verdriet ook; haar vertegenwoordiger zei dat zij hun mensen basismensenrechten hoopten te geven, maar dat de verklaring te ver ging.' De Algemene Vergadering nam aldus de Universele Verklaring aan met 48 tegen 0 stemmen, bij acht onthoudingen. Het was een uniek tijdstip. Was de goedkeuring van de Universele Verklaring ook maar een jaar uitgesteld, zoals bijvoorbeeld de Britten wilden, dan was ze in een sfeer van de allerkoudste oorlog terecht gekomen. Het is tekenend dat de twee VN-mensenrechtenverdragen die rechtstreeks uit de Universele Verklaring voortkwamen, pas in 1966 hun vorm kregen. En toen duurde het nog tien jaar voordat voldoende staten de verdragen hadden getekend, zodat ze in werking konden treden.

Universele verklaring van de rechten van de mens

1. Iedereen wordt vrij en met gelijke rechten geboren.
2. De mensenrechten gelden voor iedereen, waar ook ter wereld.
3. Je hebt recht op leven, op vrijheid en op veiligheid.
4. Slavernij is verboden.
5. Martelen is verboden.
6. Je hebt recht om erkend te worden voor de wet.
7. De wet is voor iedereen gelijk en moet iedereen gelijke bescherming bieden.
8. Als je onrecht wordt aangedaan, heb je recht op bescherming.
9. Je mag niet zomaar worden opgesloten, of het land uitgezet.
10. Als je terecht moet staan, heb je recht op een eerlijke en openbare rechtszaak met een onafhankelijke rechter.
11. Je bent onschuldig tot het tegendeel is bewezen. Je daden kunnen niet achteraf strafbaar gesteld worden.
12. Je hebt recht op privacy en op bescherming van je goede naam.
13. Je mag je vrij verplaatsen in je eigen land. Je mag ieder land (ook je eigen) verlaten.
14. Je mag vluchten naar een ander land, als je mensenrechten bedreigd worden.
15. Je hebt recht op een nationaliteit.
16. Je mag trouwen met wie je wilt en een gezin te stichten.
17. Je hebt recht op bezit, dat mag niemand zomaar van je afnemen.
18. Je mag je eigen godsdienst kiezen en daarnaar leven.
19. Je hebt recht om uit te komen voor je eigen mening.
20. Je mag een vereniging oprichten, niemand mag je dwingen om bij een vereniging te horen.
21. Iedereen mag meedoen aan de verkiezingen voor het landsbestuur en zichzelf daarvoor verkiesbaar stellen.
22. Je hebt recht op de economische, culturele en sociale voorzieningen in je land. Arme landen hebben recht op internationale hulp.
23. Je hebt recht op werk naar keuze, met een eerlijk loon.
24. Je hebt recht op rust en vrije tijd.
25. Je hebt recht op genoeg inkomen om van te leven. Als je niet voor jezelf kunt zorgen moet de overheid dat doen.
26. Je hebt recht op onderwijs.
27. Je hebt recht om te genieten van kunst en cultuur, kunstenaars hebben recht op bescherming.
28. Landen moeten ervoor zorgen dat de mensenrechten nageleefd kunnen worden.
29. Je hebt plichten om ervoor te zorgen dat de rechten van andere mensen kunnen worden nageleefd. De wetten in je land mogen niet in strijd zijn met de mensenrechten.
30. Geen van deze rechten mag misbruikt worden om de mensenrechten te vernietigen.